

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

18. An qui audit Missam è fenestra domus sua, adimpleat præceptum? Et docetur existentes post parietem Ecclesiae. & Missam audientes, satisfacere præcepto. Et an quamvis Missa dicatur in Altari valde ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

seruandi fidem. Ratio est, quia ego peto id quod valde bonum est, quodque ipse mihi licite potest præstare (potest enim contritionem concipere); ergo non teneor cum tanto meo incommodo abstinere à fructu spirituali, ne ipse peccet. Confirmatur, quia si ob incommodum temporale possum exigere iuramentum ab infideli per falsos Deos iurato, & petere mutuum ab usurario, quem scio usuras exacturum: multò magis ob tantum commodum spirituale possum petere sacramentum à ministro peccatore. Dices: Tu istum Ministrum scandalizas, nam das occasionem ruinæ. Respondeo, esse scandalum passivum, quod non teneor cum tanto meo incommodo vitare. Ita Lessius.

Sup. hoc in Ref. 3. not. vltimæ huius Ref.

3. Verùm Caietanus, Sotus, Sà, & alij absolute dicunt licitum esse, petere, aut recipere à proprio Parocho Sacramentum: dummodo non petatur, vt malè administrat. Probant, quia ex officio teneor dare Sacramentum: ergo subditus habet ius ab eo petendi, & non teneor euitare damnum spirituale Ministri sui, cum detrimento proprio, & carentia vtilitatis maximæ, quæ illi prouenit à Sacramentis, quocumque tempore recipiantur: Melius loquitur Lessius, & alij, scilicet, attendendum esse, an sit alius minister bonus, à quo sine magna incommoditate possum recipere illud Sacramentum: tunc enim charitas obligat ad petendum Sacramentum à bono ministro, vt sic euitetur peccatum mortale proximi Prælati, qui malè administraturus esset. Si verò non sit alius minister bonus, licitum est, secundum Henriquez, compellere Parochum in Festis præcipuis, & Iubilæo, vt conferat Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ: immò addit Suarez, moraliter loquendo sufficere generalem vtilitatem, quæ ex Sacramentis percipitur, vt petere liceat Sacramentum à proprio Pastore, licet malè sit ministraturus, dummodo alius desit, vt dicebam: hæc enim est magna vtilitas spiritualis, propter quam permitti potest peccatum Parochi, cum sæpe peccata permittantur propter temporalia emolumenta. Deinde si prædictus malus Minister non sit proprius Parochus, aut Pastor, sit tamen præparatus ad Sacramenta ministranda, v. g. quia ipse se offert, vel in loco publico excipit Confessiones, & ministrat: Eucharistiam prædicti Authores sentiunt, licere ab illo petere, aut recipere Sacramentum, perinde ac si esset proprius Parochus: quia vera id non est cooperari peccato ministri, aut illum inducere ad peccandum, cum ipse iam se velut paratus offerat ad illud peccatum committendum. Tunc autem non obligat charitas, vt non accedam ad Sacramentum, & amittam vtilitatem inde mihi prouenientem. Semper autem aduertendum est, debere suscipientem accedere ad alium ministrum bonum, si sine difficultate magna inueniatur; quamuis Sotus dicat, non esse peccatum mortale tunc accedere ad malum Ministrum, nisi fortè ad sit graue scandalum. Et hæc omnia docet Granadus *loc. cit.*

Sup. contento in hoc §. in tom. 1. tr. 1. in Ref. 18. §. 1. & in Ref. 20. & 21. & ibi in tr. 1. Ref. 44. & supra in fine §. 1. huius Ref. & lege etiã eius §. penul. & in tom. 7. tr. 5. Ref. 54. §. 2. ad med.

4. Dicendum est itaque absolute, quod quando Minister est indignus, seu impeditus, eo solum quia est in peccato mortali, possum ab eo petere Sacramentum, etiam si sciam ministraturum in peccato mortali, siue paratus sit ad illa ministranda, siue non; siue sit meus Parochus, siue non; modo ad sit necessitas, vel iusta, & rationabilis mea vtilitas, verbi gratia, impletio præcepti; vel mihi vtile est non multum differre usum illorum Sacramentorum: modò etiam non possum aliquem alium æquè mihi vtilem inuenire. Vide Præpositum in 3. part. quæst. 64. art. 6. dub. 2. & Coninch, dub. 2. Suarez disputat. 28. sect. 1. Caspensem in *Curs. Theolog. tom. 2. tractat. 2. 1. disput. 5. sect. 4.* Castrom Palaum tom. 4. tractat. 18.

p. vlt. ultim. num. 11. Trullenchi, de Sacrament. lib. 1. cap. 3. dub. 4. & alios penes ipsos.

RESOL. XVII.

An qui audit Missam è fenestra domus sue implet præceptum?
Et an si quis audiat Missam stando extra Ecclesiam in eius atrio, seu Cæmeterio, satisfaciat præcepto? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 154.

§. 1. Hæc Panormi ad sunt domus è regione Diœcesis sancti Dominici, & Diœci Francisci, & Ecclesiæ scholarum piarum, ex quarum fenestris quætuor Missam audire, Queritur an satisfaciat præcepto? De hoc casu olim interrogatus fui ab excellentissimo Principe Domino meo amantissimo Marchione Hieracensi; & negatiuè respondi, nullo authoritate Filliucij tom. 1. tract. 5. cap. 7. n. 209. & b. ait: Qui domi è regione, verbi gratia, fenestris, vel portæ Ecclesiæ Missam audit, vel videt, non dicitur moraliter præsens, ideo nec satisfaciat. Sic ille. Et hanc sententiam à fortiori docet Laurentius de Prætel. in addit. ad dub. Regul. ver. Indulgentiæ, n. 20.

2. Non desinam tamen hic adnotare, quod in Gordonum docere, quod si quis audiat Missam stando extra Ecclesiam, satisfaciat præcepto; hæc enim ait in *Theologia Morali, tom. 2. lib. 6. quæst. 7. cap. 2. §. 3. n. 12.* Debet auditurus Missam esse corpore præsens, ita nempe, vt possit utcumque cogitare quid agat, & in qua Missæ parte veritate Succedat celebrans, & dummodo hæc seruetur, satis est, etiam si sit post Altare, vel extra Ecclesiam, sic enim moraliter modo, immò & physice dici potest de numero coram, qui in Canone dicuntur circumstantes. Ita ille, sed in casu nostro non est recedendum à negatiua sententia, nec doctrina Gordoni applicari potest, quia explicandus est in casu quo quis esset extra Ecclesiam in eius atrio, seu cæmeterio.

RESOL. XVIII.

An qui audiat Missam è fenestra domus sue, adimpleat præceptum?
Et docetur existentes post parietem Ecclesiæ, & Missam audientes satisfacere præcepto.
Et quamuis Missa dicatur in Atrijs valde remotis, vel alta Turri, & esset priuata, an verò dicatur præsens illi, ac prouide satisfacere præcepto, quamuis nec Sacerdotem videat, nec audiat? Ex p. 10. tr. 4. & Misc. 4. Ref. 49, alias 47.

§. 1. Negatiuam sententiam olim docuit cum Filliucio, Trullenchi, Escobar, & alij, non puto tamen improbabilem affirmatiuam, quam tuetur Cardinalis Lugo, dummodo via publica non sit tam lata. Et ipse exemplificat suam opinionem in casu quo via non sit plusquam triginta passus. Sed magis amplè loquitur Dicastillo de Sacrament. tom. 1. tractat. 5. disput. 5. dub. 4. num. 59. vbi sic ait: Aduertendum est aliquos existimare, non satisfaci præcepto, si quis audiat Missam è fenestra domus, quando celebratur in Ecclesia è regione excellenti. Ita Filliucius, tom. 1. tractat. 5. cap. 7. num. 209. & b. ex illo Diana 4. part. tract. 4. resolut. 154. vbi etiam fert Portellum. Rationem reddunt, quia ille non videt, nec auditur, nec dicitur moraliter præsens, Verùm ego non videri quid deficiat illi præsentia, vt sit moralis. Ille alij, quod Missæ, & potest dare testimonium oculatum, quod

ibi celebratur, & omnia peracta fuerint, non minus quam si esset in Ecclesia, vel fortasse melius, quam si fuisset in Cæmeterio (cum tamen ex Cæmeterio sufficere supponat ibi Diana in fine.) Hoc totum non potest fieri sine illa præsentia morali requisita. Nec video cur, verbi gratia, quis ex fenestra suæ domus vergente ad forum, etiam interposita satis ampla platea censetur præsens moraliter, & sectator Tauriludij Hispanici, vt incurat censuram Sacerdos siue Sæcularis, siue Regulatis, quando vigeat ea lex, poena, & non censetur eadem, aut longè propinquior distantia sufficiens, vt censetur præsens celebrationi Missæ. Quod amplius confirmo, & declaro. Nam ea præsentia in Missa censeri debet iuxta communionem hominum ætimationem, vt patet: talis autem censetur etiam longinquior, ergo etiam illa. Subsumptum probo multis centenis, imò millibus hominum ita consentibus. Veniebam ego olim in Classe treremium, in comitatu Augustissimi Imperatricis Mariæ, tunc Reginæ Vngariæ: celebratur in litore, maxime diebus præceptus: nemo timoratus ibi non assistebat ex sua treremi, quando valde procul celebrabatur, duplo magis procul, aut sextuplo, quam sit distantia, de qua agimus in nostro casu, & omnes celebrabant se præsentem Missæ, eo ipso quod in tali loco essent, vnde aliqua ratione possent cognoscere quid ageretur. Ideo mihi placet Gordonus Theolog. Moral. tom. 2. lib. 6. quest. 7. cap. 2. num. 12. qui putat sufficere, si quis sit corpore præsens, vbi possit cognoscere quid agatur, etiam si sit extra Ecclesiam. Legatur Lugo supra num. 2. i. vbi idipsum docet, nisi sit nimia fenestra distantia, ob maximam quandam plateam; sed hoc prudentis iudicio committendum est. Huc vsque Dicastillus, cuius sententiam explicari potest in domo Illustrissimi Marchionis del Bufalo Domini mei amantissimi sita hic Romæ in Platea Diui Petri: nam si aliquis ex aliqua fenestra dictæ domus vellet audire Missam, quæ dicitur in Altari Ecclesiæ Diui Petri, certè quidem non satisfaceret præcepto; quia distantia esse nimis magna: secus autem dicendum foret, si aliqui ex fenestra eiusdem domus vellet audire Missam quam Sacerdos celebraret in Ecclesia S. Catharinae, Confraternitatis Sanctissimi Sacramenti Diui Petri: ego putarem, stante opinione Dicastilli, Cardinalis Lugo, & aliorum, quod satisfaceret præcepto: nam fenestra illa non distaret nimis ab Ecclesia, ita vt impediret moralem præsentiam necessariam pro Missa audienda. Et ita hanc sententiam, præter Doctores citatos, tenet etiam Garcias in sum. Theol. Mor. tr. 4. diff. 9. num. 2. & Leandrus de præcept. Eccles. tr. 2. disp. 1. §. 103. & vt probabiliter etiam admittit Pellizzarius in Man. Regul. tom. 1. tr. 5. cap. 5. sect. 2. n. 45.

2. Nota hic obiter, Leandrum vbi supra, quest. 105. & 106. docere, existentem post parietem Ecclesiæ, & Missam audientes, satisfacere præcepto: Et si dicatur Missa in alta Turri, & ipsi foris existant, dummodo tamen aliquo signo, aut quouis alio modo cognoscant quid Sacerdos in Missa agat. Et idèd in quest. 107. contra Cardinalem de Lugo putat, quod si aliquis in Basilica Diui Petri audiat Missam, quæ dicitur in aliqua Capella, non vidèdo quid Sacerdos agat, si coniungeretur multitudini quæ esset præsens moraliter Missæ, & efficeretur pars illius, ita vt esset verum dicere, esse de numero eorum, de quibus in Canone Missæ dicitur: Et omnium circumstantium, tunc reuerè, quantumvis Missa diceretur in Altari valde remoto, & esset priuata, verè diceretur moraliter præsens illi, ac proinde satisfacere, quamuis nec Sacerdotem videret, nec audiret; quia sufficeret ei esse partem multitudinis, quæ moraliter est præsens;

Tom. II,

surgere, genuflectere, ac peccatus tundere cum aliis, &c. Et hæc ex mente Leandri dicta esse volo.

RESOL. XIX.

An quando accidit Festum Annũciationis B. Virginis in die Parasceses, sit Missa illius diei audienda sub reatu peccati mortalis. Et an Missa illius diei non sit Missa, neque propriè Sacrificium, cum non sit noua Hostia consecratio? Ex p. 2. tr. 14. Ref. 62.

§. 1. Sententiam affirmatiuam docet Nugnus tom. 1. in 3. part. quest. 83. art. 1. diff. 2. fol. mihi 484. & Valquez tom. 3. in 3. part. disp. 232. cap. 2. num. 18. vbi ait: [Festum sexta in Parasceses Missam à nullo Sacerdote celebrari posse, ab hoc tamen non tollitur, quin eo die si festum aliquod consuetum ab Ecclesia seruari incidat, totus populus interesse debeat illi officio, in quo Sacramentum præsanctificatum consumitur, ex vniuersali præcepto audiendi Missam, siquidem illud loco Missæ haberi potest. Per officium autem cui populus interesse debet, intelligi non passionem, neque cæteras orationes, quæ post illam, antequam Sacramentum ex suo loco in Altare deferatur, dicuntur: sed illud tantum, quod extracto Sacramento; & in Altari posito à Sacerdote celebratur.] Hæc Valquez.

2. Sed aduersus illum contrariam sententiam ego semper tenui, quam docet ex nostris P. Naldus in sum. ver. Missa, n. 20. & P. Molfesius in sum. tom. 1. tr. 3. c. 17. n. 40. Ratio est, quia Missa illius diei non est Missa, neque propriè est Sacrificium, cum non ad sit noua Hostia consecratio, vt probat, contra Nugnum vbi supra, Franciscus Suarez tom. 3. in 3. part. disput. 75. sect. 4. Bellarmin. tom. 1. lib. 4. de Eucharistia, cap. 22. Sebastianus Perceus in tr. de sacrif. Missæ, cap. 14. Bonacina de Sacram. disp. 4. quest. ult. punct. 2. num. 3. Hentiquez in sum. lib. 9. c. 9. n. 6. Ledelma in sum. tom. 1. cap. 19. conclus. 5. fol. mihi 123. Scorzia de sacrif. Missæ, lib. 1. cap. 5. ad 3. ang. secundæ opinionis, qui citat Richardum, Maiorem, Gabrielem, & alios.

3. Ad argumentum Valquez possit aliquis respondere, fideles ex vi præcepti Ecclesiastici teneri audire tantum Missam, quod est præceptum de re indiuidua, & non omne id quod succedit loco Missæ, vel partem Missæ. Et post hæc scripta, inueni Sancium in select. disp. 32. n. 13. & Gauantum in comment. ad Rubr. Missæ, p. 3. tit. 29. n. 24. docere hæc posterio rem sententiam, & ita declarasse Sacram. Cardinalium Congregationem sub die 19. Februarij 1622. testatur Gauantus: vnde non est amplius Valquez in posterum audiendus.

RESOL. XX.

An qui audit Missam post Euangelium inclusiue satisfaciat præcepto? Et an quis vnica Missa possit satisfacere pluribus vnica Missam perentibus sine stipendio? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 196.

§. 1. DE hac questione alibi dictum est, nunc vero solum addam Gaspar. Hurradum de sacr. Miss. disp. 5. diff. 1. affirmatiuam sententiam docere, sic enim ait: Omisso Missæ vsque ad Euangelium inclusiue, seu iam dictum, si ab eo iam dicto assistatur vsque in finem, non erit mortalis: quia omisso hæc non videtur attingere grauitatem. Ita ille.

V 3 a. No

Sup. hoc inf. ex doctrina ref. 25. §. ult. ad medium, & vers. Sic enim Feita, & in tom. 1. tr. 4. ref. 175. §. 1. ad med. & in tom. 9. tr. 7. ex Ref. tr. 5. aliqui. post mediu. à vers. Ad dunt.

Sup. hoc inf. in Ref. 25. §. ult. ad med. vers. Sic enim. Feria, & in tom. 9. tr. 7. ex lata doctrina Ref. fol. 111. melius in eius §. His sup. positis, & seqq.

Alibi signa. ter inf. in ac. fol. 25. & in Ref. 21. & 23. &c.